

Uusia konsepteja palveluratkaisuihin Kunnat & kylät

Juha Kuisma

Liiketoiminta-asiamies

SUOMEN KYLÄTOIMINTA RY

Yleisesitys 2014

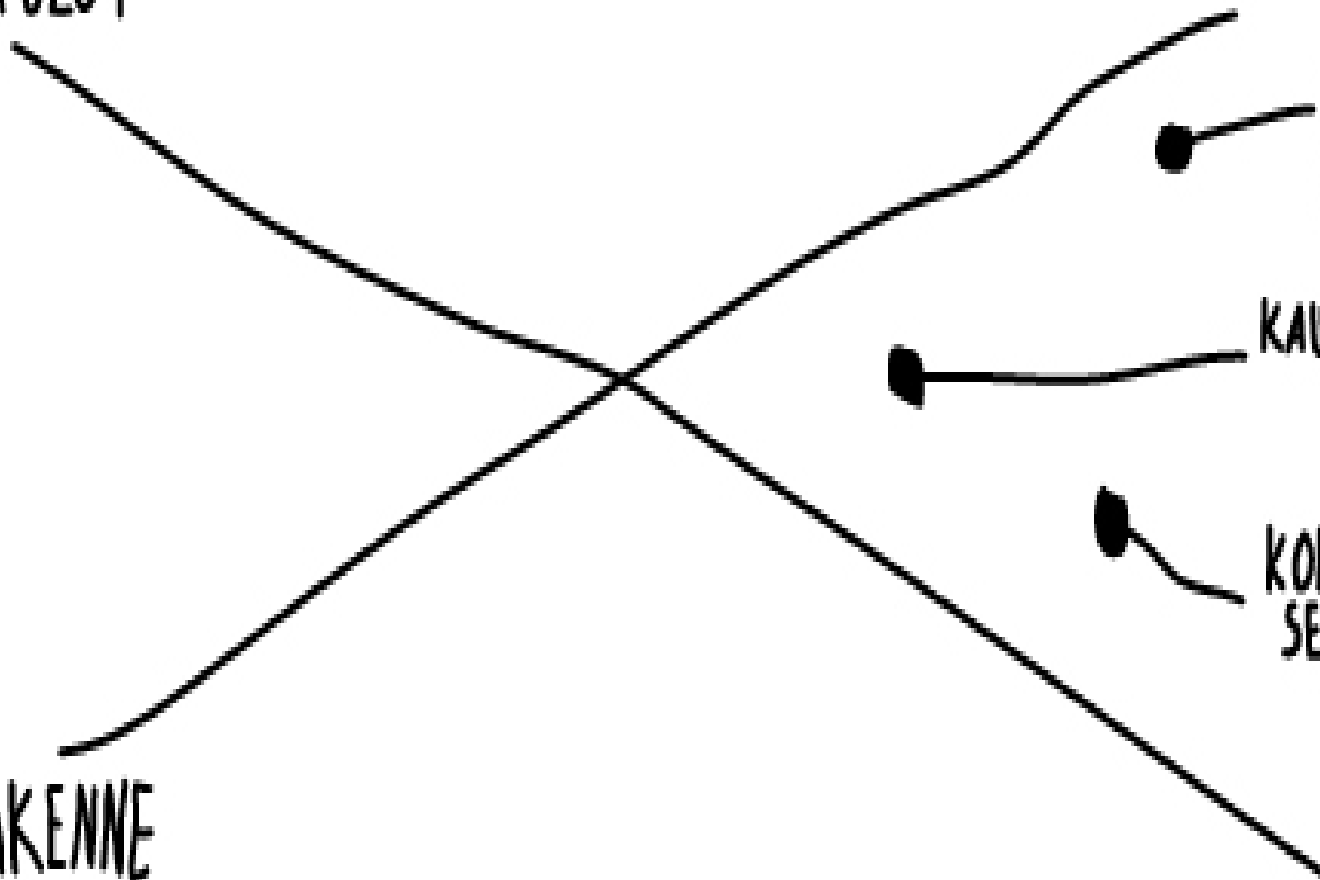
VEROTULOT

IKÄRAKENNE

KYLÄN
LIIKETOIMINTA-
RATKAISUT

KAUPALLISET
YRITYKSET

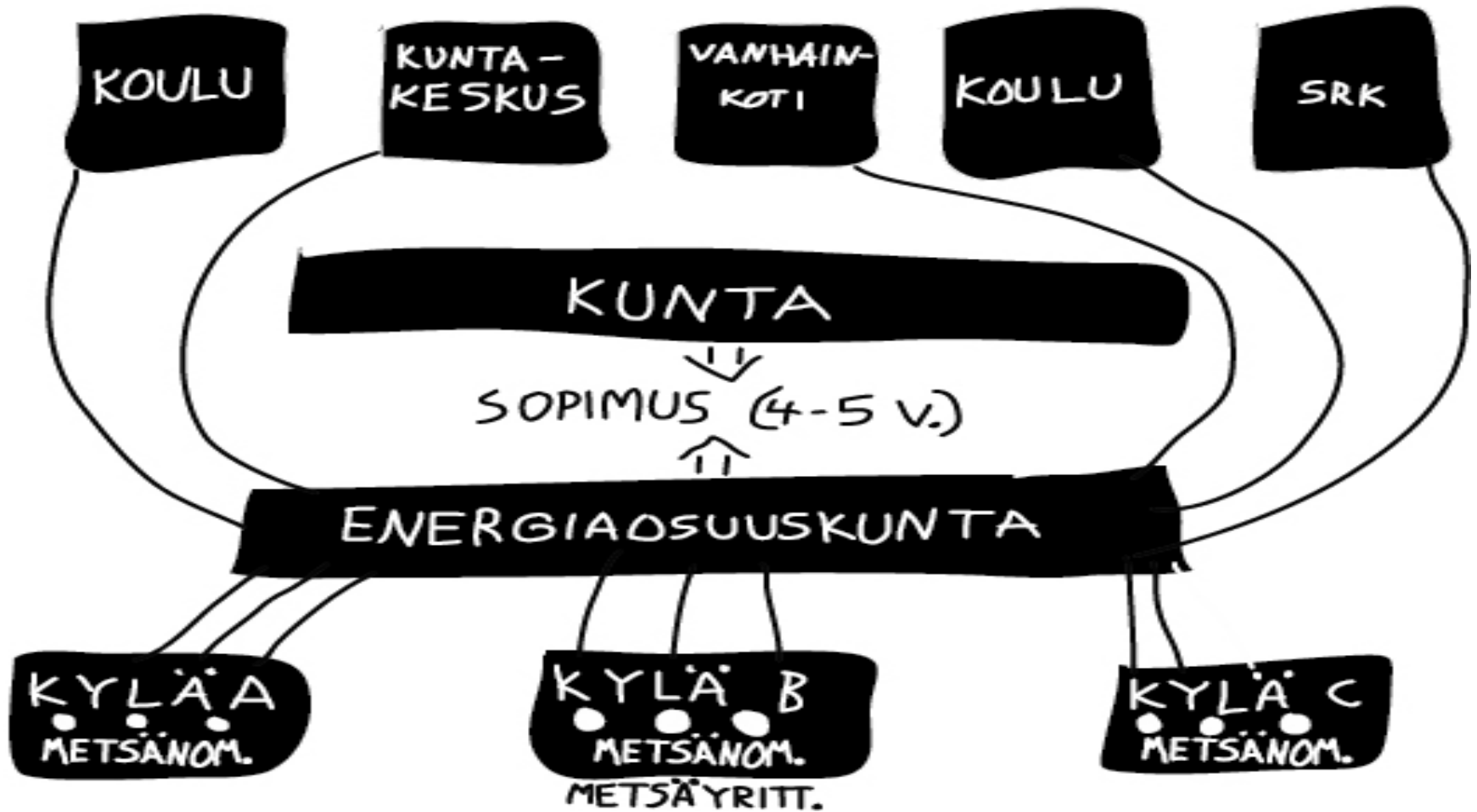
KOLMAS
SEKTORI

Syntymässä hyvinvointivaje

- Kunnilta pois 2 mrd euroa (valtio)
- Ikääntymisestä koituvat kustannukset
- Englannissa Big Society
- Ratkaisut 1) paikallisesti uudet konseptit
2) kaupallisesti 3) kolmannen sektorin kautta
- Silti kuntien rahat ei riitä kaikkeen → palvelutason kohtuullistaminen
- Oliver Williamsonin panttivankiteoria

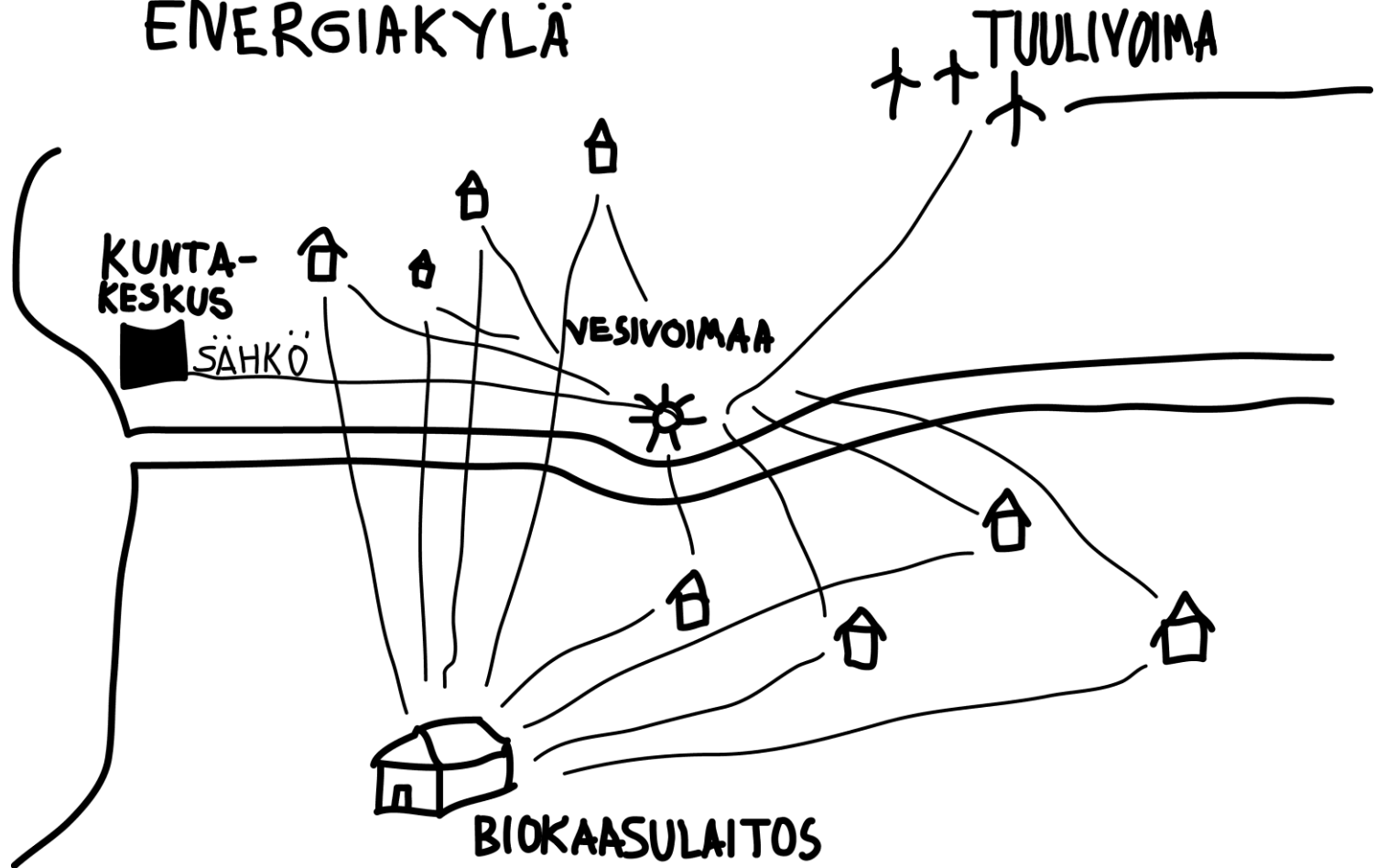
Energiaosuuskunta

Energiaosuuskunta

- useiden kylien alueella toimiva osuuskunta toimii lämpöyrittäjänä; yksi kunnassa
- vain toimitetusta lämmöstä maksetaan
- kunta rakentaa/investoi biovoimalat
- metsänomistajat saavat työtä ja tuloa sellaisina aikoina jolloin ei muuta tekemistä
- esim. Hollolan energiaosuuskunta

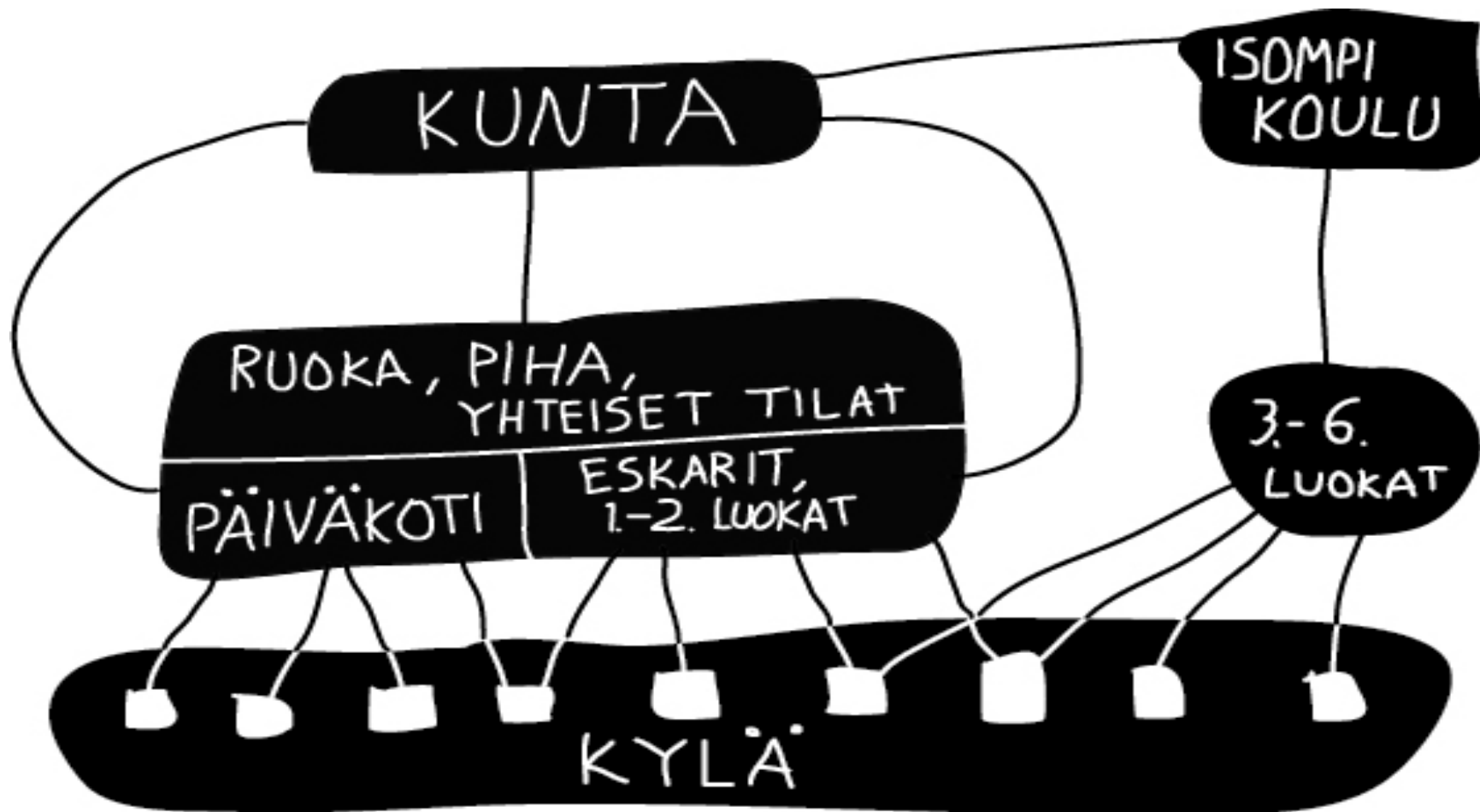
ENERGIAKYLÄ

Energiakylä

- Esimerkiksi Jepuan energiakylä: kylän tavoitteena energiaomavaraisuus
- biokaasulaitos, joka toimii maatalousjätteillä yms
- oma sähköverkko-osuuskunta
- jokeen suunnitellaan voimalaitosta
- tuulivoima ?
- Vrt Kempeleen ekokylä, Punkalaitumen energiakunta, Itävallan vuoristokylät

Varhaiskasvatuskeskus

Varhaiskasvatuskeskus

- kunta lakkautti koulun, mutta perusti samalla varhaiskasvatuskeskuksen
- mutta kokosi 1. -2. luokat, eskarin ja päiväkodin samaan pihapiiriin
- lähikouluperiaate toteutuu
- pienille ei liian pitkää matkaa / kuljetuksia
- esim. Seinäjoen Haapaluoma

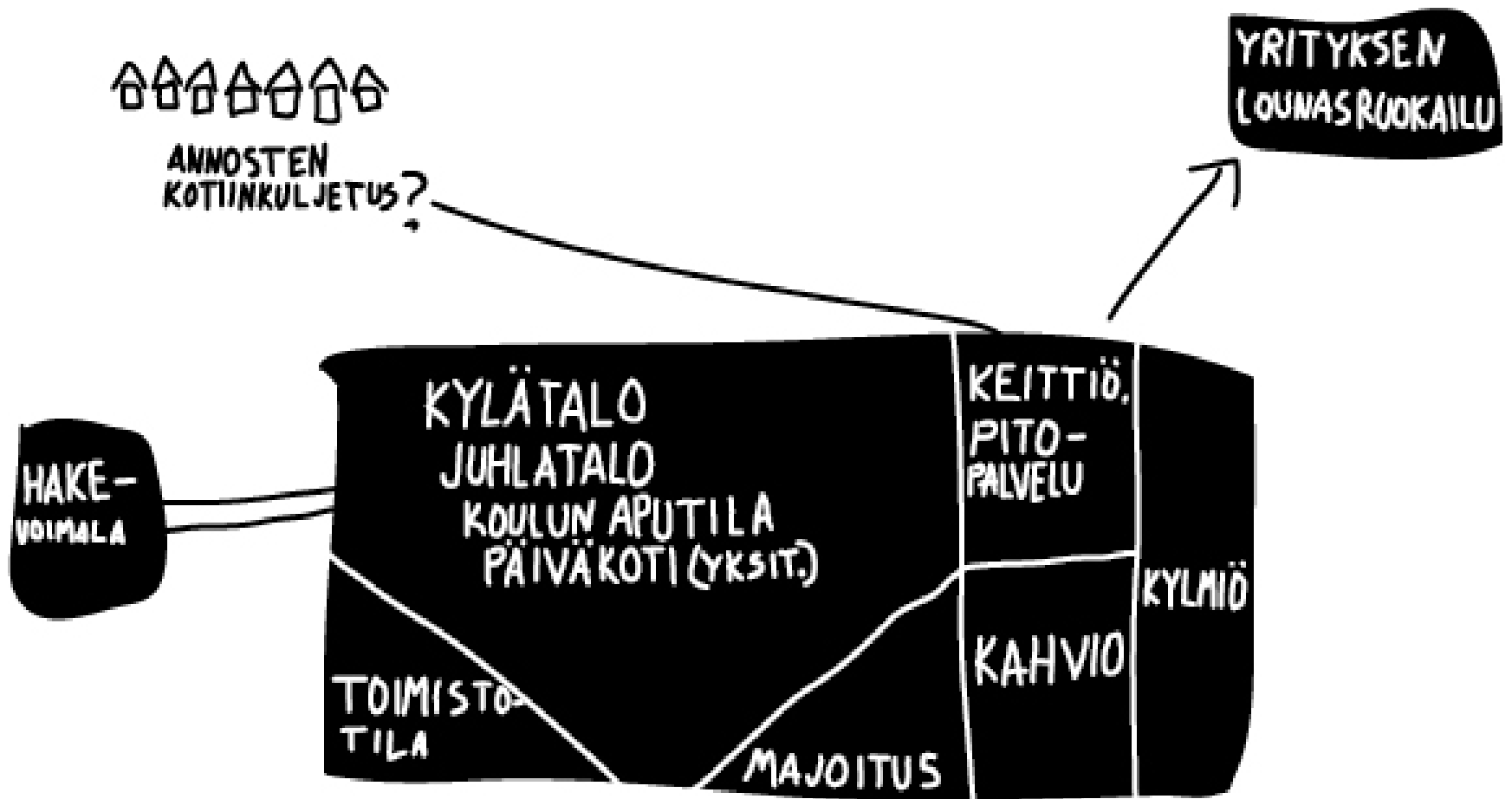
Kylä koulun omistajana

Kylä koulun omistajana

- kylän kehitysyhtiö rakentaa/korjaa koulun
- kunta vuokraa koulutilaa esim 3000 e / kk pitkäaikaisella sopimuksella
- koulu on kouluajan ulkopuolella kylän käytössä
- esim. Joutsan Rutalahti, Vihdin Vihtijärvi
- HUOM koulua voidaan myös pitää kylätalolla

Kyläpalvelukeskus

Kyläpalvelukeskus

- kiinteät kustannukset jaetaan monille palveluille; turvataan palvelut (kunta)
- ytimessä ruokapalveluyrittäjä
- kyläyhdistyksen roolina järjestää ja organisoida
- rajoitteena kylän väkimäärä
- etäisyys kuntakeskuksesta motivoi
- esim. Raahen Alpua, Kannuksen Eskola, Mikkelin Ihastjärvi, Pälkäneen Rautajärvi

Kotona asumisen tuki

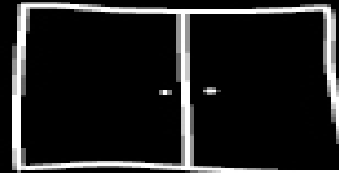
Kotona asumisen tuki

- Kyläyhdistys selvittää palvelutarpeen
- Kyläyhdistys etsii yrittäjän/tekijän
- Kyläyhdistys mahdollistaa kotiapuyrittäjän paluumuuton (talo tai perikunta)
- Kyläyhdistys hakee yhteydet lapsiin ja lapsenlapsiin
- Kunnalle edullisin vaihtoehto
- Palveluseteli mahdollistaa ja luo markkinan

Monipalvelupiste

KIRJASTO/YRITYS/KYLÄTALO

- KIOSKI
- KAHVIO
- ASIAMIESPOSTI
- VEIKKAUS
- LÄÄKEKAPPI
- TIETOKONEPISTE
- LEHDEMLUKUPISTE
- BÄNDIKELLARI
- KUNNAN TIEDOTUSPISTE

Monipalvelupiste

- kaikki julkiset lähipalvelut kootaan yhteen ja samaan edulliseen toimitilaan
- tilana voi olla sivukirjasto, yritys tai kylätalo
- isohkon taajamakylän ratkaisu?
- apuna työllistetty pitkäaikaistyötön
- esim. Niemitalon juustola, Oriveden Eräjärvi, Heinolla kk Kylätupa, Sonkajärven Sukeva
- Saksassa suosittu ”kylätalo”-malli

Kylän palvelupäivä

"PERJANTAI TUULAHDUK" (sic)

KYLÄTALO

VAARIT
MUMMOT

KANSALAI SOPISTO

HISTORIA-
PIIRI

SRK

PARTURI-
KAMPAAJA

PALVELU-
BUSSI

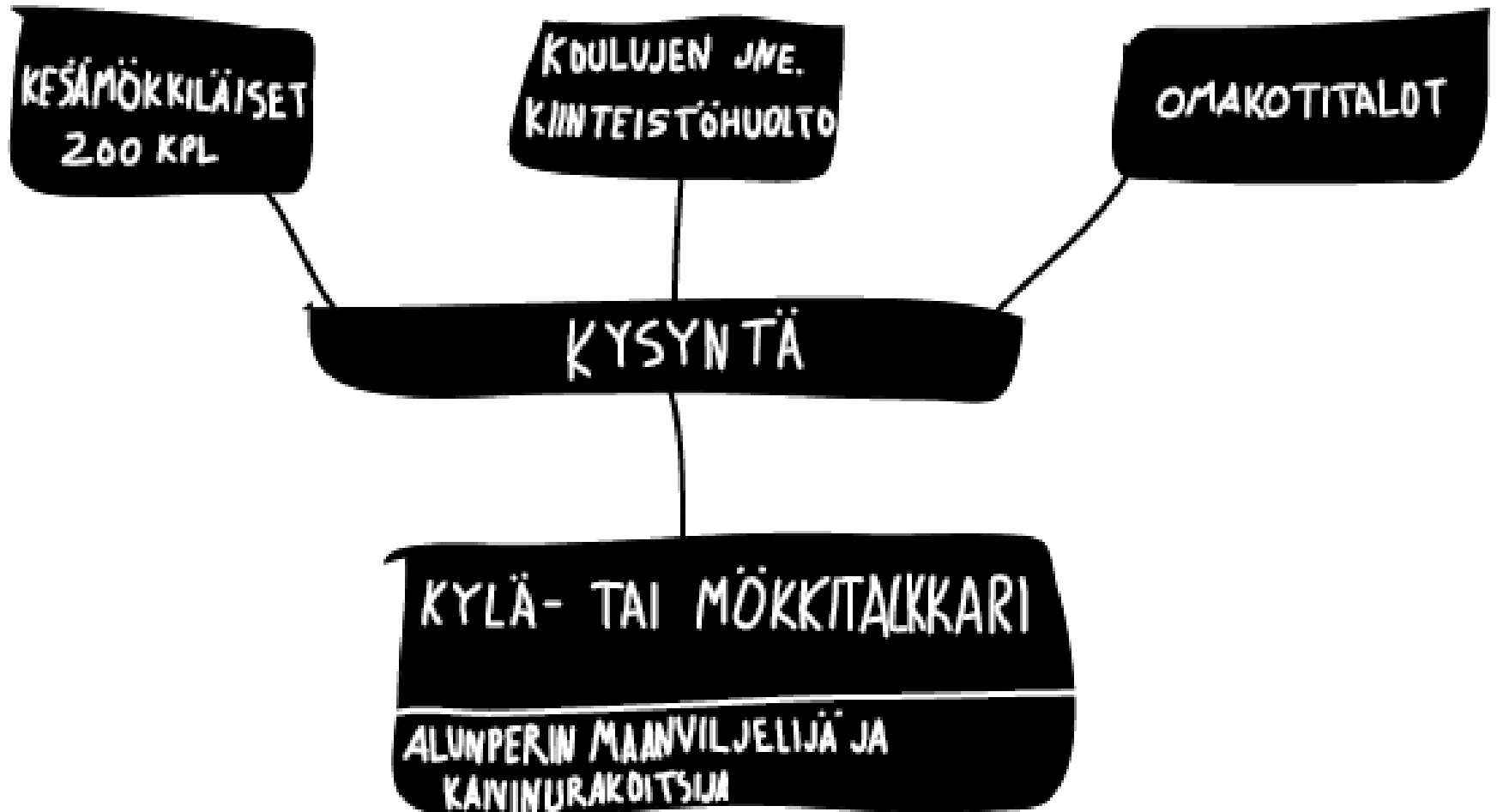
KYNSIEN-
LEIKKAAJA

RUOKAILU
(KYLÄ & KUNTA)

Kylän palvelupäivä

- kootaan kylän mummot ja vaarit säännöllisesti samana viikonpäivänä kylätalolla
- Jos 10 kylää, pyörisi 2 viikon syklillä
- järjestäjinä kylä, kunta, seurakunta, yrittäjät (kampaamo, ruokapalvelu, taksit)
- tärkeintä yksinään elävien yhdessäolo ja jutustelu
- esim. Heinolan Lusi, Sastamalan Lantula

Kylätalkkari

Kylätalkkari tai mökkitalkkari

- klapit, kiinteistöhuolto, pienet korjaukset, puutarhanhoito, lumenauraus jne
- sopii esim. maanviljelijälle, jolla kalustoa
- koulutuksia on tarjolla (rajalliset markkinat)
- kahdenlaiset markkinat: mökkiläiskysyntää ja palvelusetelillä tuettua
- kylätalkkareiden lisäksi samaa työtä tekevät kyläavustajat ja 4H-nuoret

TYÖT, TEHTÄVÄT, TOIMEKSIANNOT, PÄTKÄÄ, SILPPUA

"JÄRJESTÄJÄ"

TYÖSUUSKUNTA

TYÖTTÖMYYS-
TURVA
(SÄILYY)

JÄSEN
1

JÄSEN
2

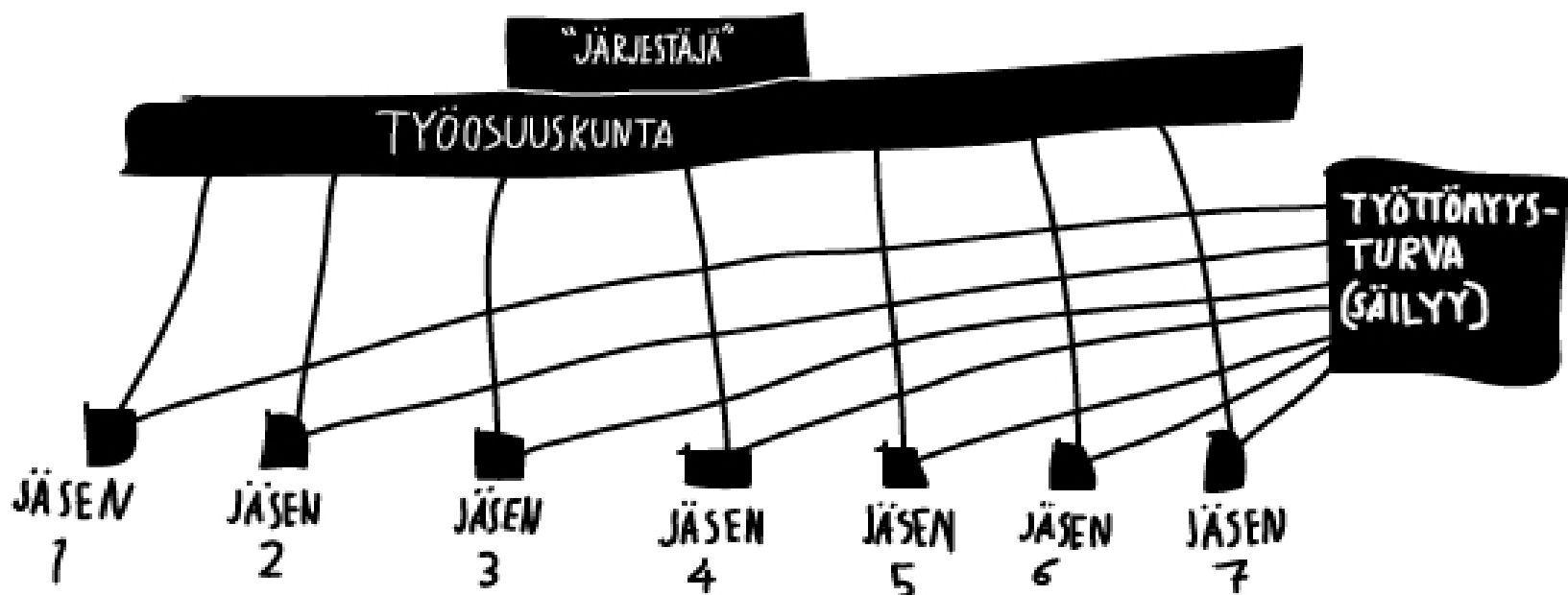
JÄSEN
3

JÄSEN
4

JÄSEN
5

JÄSEN
6

JÄSEN
7

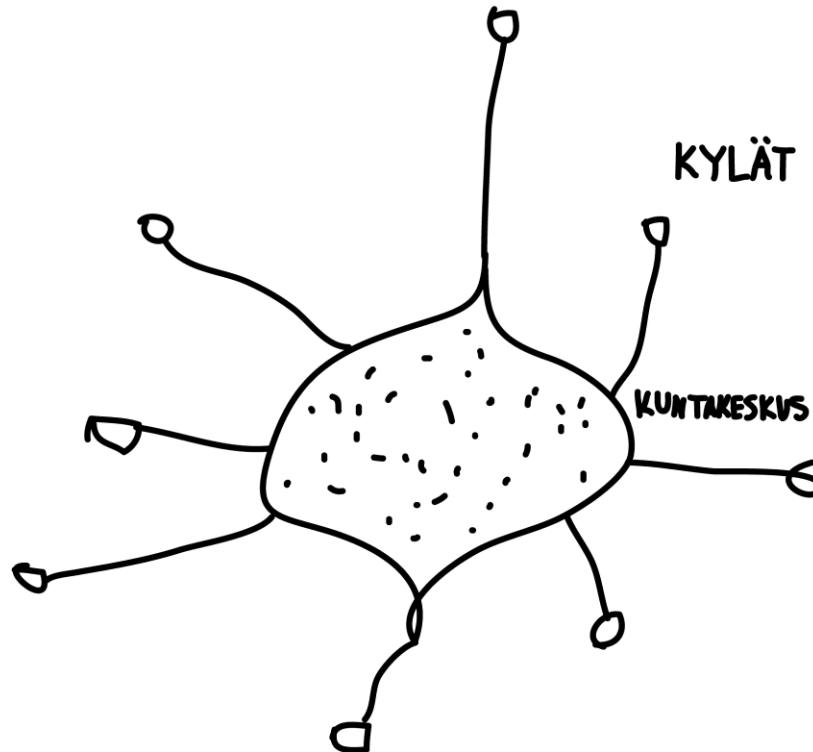
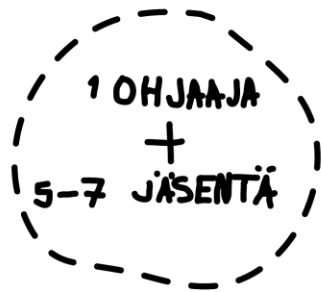

Työosuuskunta

- Jos vähintään 7 jäsentä, ei menetä työttömyysturvaa
- Turvallinen tie kohti yrittäjyyttä
- Paperisotaan ja työn osoitukseen erikoistuu joku osaava
- Aidosti ”yhteiskunnallinen yritys”
- ”parasta, mitä työvoimahallinto on sallinut”
- Esim Osk Virtatiimi, Suomussalmen Suomut ry

Ikäihmisten vertaisryhmät

VERTAISOHJAAJIEN RYHMÄT

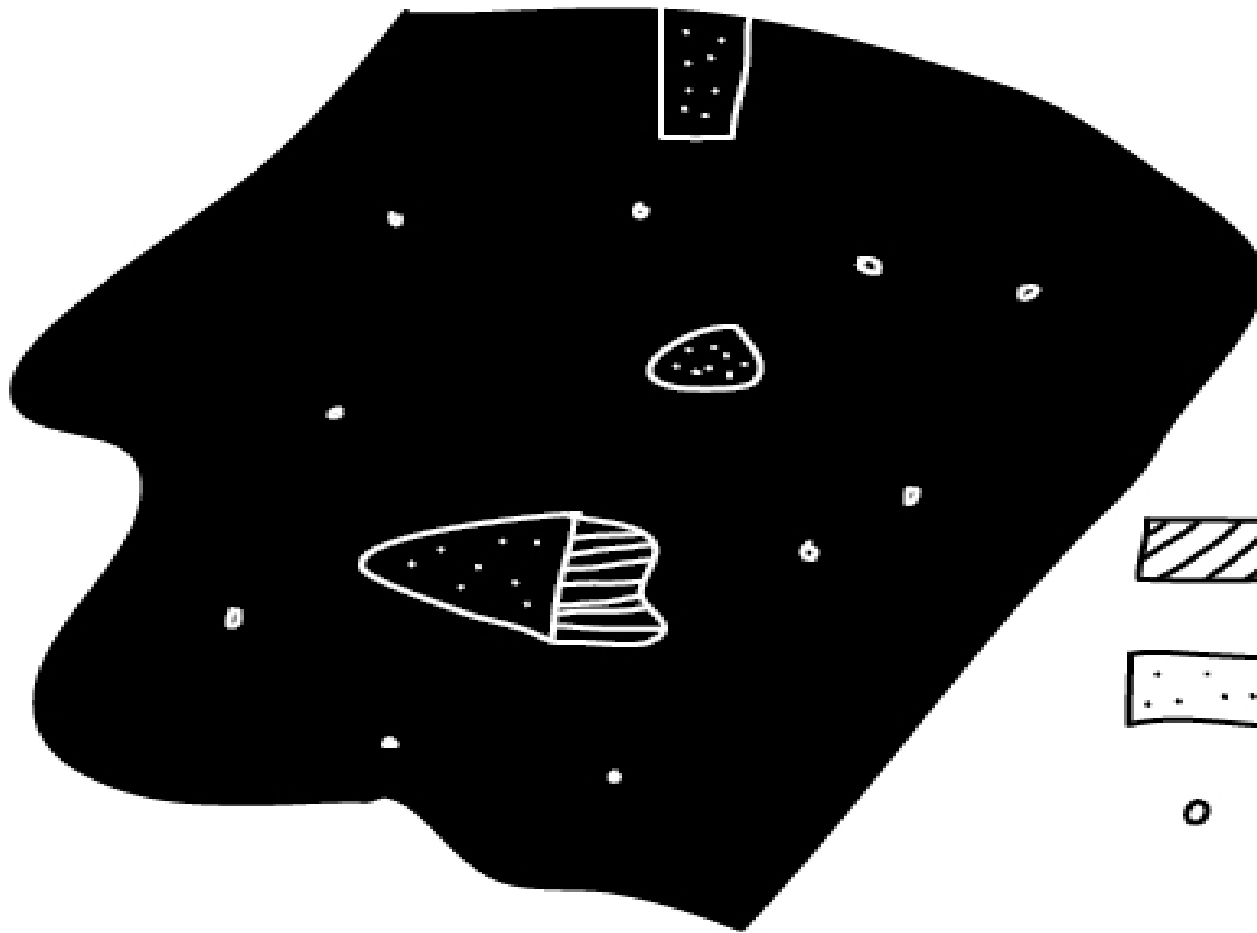
Vertaistuotanto

- Ohjaaja+ ryhmäytyminen + yhdessä tekeminen
- Ohjaaja muita hyväkuntoisempi ja saa ryhmän vetämisestä pienen korvauksen
- $50 \text{ e} \times 4 \times 10 \text{ kk} \times 10 \text{ ryhmä} = 20\,000 \text{ e}$
- Esim atk-opiskelu, kuntoilu, lukupiiri, tarinaillat, yhteinen ruoan teko, käsityöt
- Sopii sekä kylään että kerrostaloon
- Ruotsissa kokeiltu ja toimivaksi todettu

Systemaattinen ristiintarkastelu

	Tuottajat				
	Asukas	Asukasyhteisöt	Kunta	Yksityinen	3.s sektori
Tilaajat					
Asukas	Omaishoitaja	Vartiointi	Peruskoulu	Lukio	Senioritalo
Asukasyhteisöt	Perhepäivähoitaja	Palokunta	Lumen auraus	Katuhoolto	Vammaishoito
3.s sektori	Sijaishuoltaja	Siivous	Uimahalli	Laboratoriopalv.	Asumispalvelut
Yksityinen	Kotisairaanhoitaja	Ruokapalvelu	Vesihuolto	Jätehuolto	Kuntoutus
Kunta	Lääkäri	Kyläkoulu	Perinteinen	Perinteinen	Perinteinen

Uusi tulkinta palvelualueista ?

 KUNTAKESKUS

 TAAJAMAT

 KYLÄT JA SITÄ
YMPÄRÖIVÄT
ALUEET

Uusi tulkinta palvelualueista ?

- Idea: kunta järjestää palvelut eri tavalla väestötiheydeltään eri alueilla
- Kunta haastaa kylät ja haja-asutusalueen ”uusiin palveluratkaisuihin”
- Kunta maksaa osan, loppu on kiinni kylän toimeliaisuudesta ?
- HUOM eri palvelufilosofia kuin tähän asti
- HUOM ei vihamielinen ele kunnalta

Kunta ja kylät

- Kunnan toimiala on yleinen (Kuntalaki)
- Kyläyhdistyksen mandaatti on yleinen ja kaikinpuolinen kylän kehittäminen
- Samat intressit – miten yhteiseen neuvottelupöytään ?
- Uudet ratkaisut on kokeiltava ensin yhdessä kylässä. Kokeilussa on aina myös epäonnistumisen mahdollisuus
- ”ei se raha, vaan ne ihmiset” - jokainen kylä etenee omalla oppimiskäyrällään

Kunnan roolit

- järjestäjä, tilaaja, kilpailuttaja
- investoija
- palveluseteli = markkinan luoja
- tilan vuokraaja
- ostopalvelun käyttäjä
- ”vajaan täydeksi organisoiva”
- palvelumeklari
- yleensä mahdollistaja

Yhteinen keskustelupöytä

- Keskustelut kerran vuodessa, vai...
- Kunnan kylät ry ja kunnan johto hakee yhdessä budjettiin sopivia toimia
- Omatoimiraha, tasoltaan riittävä
- Aluelautakunnat, esim Rovaniemen malli
- Lähidemokratialautakunta jolla mandaattina mm. toimintakulttuurin muuttaminen